

واکاوی علل کمبود انگیزش در دانش آموزان و ارائه راهکارهای عملی

علی ظهیری

دانشجوی کارشناسی، رشته علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان استان کرمانشاه.

نام نویسنده مسئول:

علی ظهیری

چکیده

هدف این پژوهش بررسی روش‌های ارتقاء سطح انگیزش دانش آموزان و ارائه راهکارهای عملی برای این کار می‌باشد. روش استفاده شده در این تحقیق مطالعه موردی می‌باشد. جمع آوری اطلاعات از طریق مشاهده و مصاحبه باز با عوامل در ارتباط با دانش آموز فراهم شد. برای تحلیل و تفسیر مصاحبه‌های اولیه از روش کدگذاری انتخابی و در مصاحبه ثانویه از روش اعتبار سنجی استفاده شده است. روایی پژوهش توسط اساتید و پایایی آن توسط بازنگری اطلاعات توسط پژوهشگر تایید شده است. دانش آموز یاد شده دارای سطح انگیزشی ضعیف و سطح عملکردی پایین در بروز انگیزش خود بود. با توجه با اطلاعات به دست آمده، راه‌حل‌هایی صورت گرفت که نتایج آن به شرح زیر است. پرورش حس انگیزش بایستی از دوران قبل از مدرسه و با کوشش و تلاش والدین در کودکان ایجاد گردد تا با ورود به مدرسه حداقلی از این حس در دانش آموزان موجود باشد. آنگاه در محیط مدرسه است که بایستی اولیای مدرسه از جمله معلمان در تقویت این حس بکوشند و فرزندانی قوی، شاداب و پرانرژی برای آینده کشورمان تربیت نمایند.

واژگان کلیدی: انگیزه، آموزگار، بی‌حوصلگی، دانش آموز.

مقدمه

"اصطلاح انگیزش نخستین بار از واژه لاتین موو که به معنی حرکت است گرفته شده است. انگیزه را چرایی رفتار گویند. به عبارت دیگر هیچ رفتاری را فرد انجام نمی‌دهد که انگیزه‌ای یا نیازی محرک آن نباشد. انگیزش انسان اعم از خودآگاه یا ناخودآگاه، ناشی از نیازهای اوست. بنابراین در تعریف انگیزه می‌توان گفت: انگیزه یا نیاز عبارت است از حالتی درونی و کمبود یا محرومیتی که انسان را به انجام یک سری فعالیت‌ها و می‌دارد" (سید جوادین، ۱۳۸۶: ۴۵۵). "تعریف دیگر انگیزه به این شکل می‌باشد که «میل به کوشش فراوان در جهت تامین هدف‌های سازمان به گونه‌ای که این تلاش در جهت ارضای برخی از نیازهای فردی سوق داده شود» (استیفن پی رابینز، ۱۳۷۷: ۳۲۶). اهمیت این موضوع آنجا نمایان می‌شود که دانشمندان قرن هاست بدنبال ارزیابی انگیزش انسان هستند و به این نتیجه رسیده‌اند که مفهوم انگیزش ممکن است ساده بنظر آید اما تجزیه و تحلیل آن بسیار مشکل است.

پژوهش‌ها نیز نشان داده است که "انگیزش دانش‌آموزان در یادگیری اهمیت مطلوب‌تری در مقایسه با هوش دارد. همچنین درباره تأثیر انگیزش بر یادگیری، پژوهش‌ها نشان می‌دهد که انگیزش قوی به یادگیری استوار، و انگیزش کم به یادگیری کم می‌انجامد" (سیف، ۱۳۸۳: ۳۴۷). در واقع انگیزش، موتور محرک تلاش و فعالیت برای یادگیری است و میزان یادگیری دانش‌آموزان را به حداکثر می‌رساند.

"دانش‌آموز بی‌انگیزه نه تنها رغبتی به درس خواندن و یادگیری نشان نمی‌دهد، بلکه با بی‌تفاوتی و بی‌توجهی خود چه بسا برای کار کردن دانش‌آموزان دیگر در کلاس نیز مزاحمت ایجاد می‌کند. در این مورد، ضرب‌المثلی انگلیسی وجود دارد که می‌گوید: شما می‌توانید اسبی را که تشنه است تا کنار آب بکشانید، اما نمی‌توانید به نوشیدن آب وادارش کنید. مسئله‌ی انگیزش در دانش‌آموزان نیز همین گونه است" (کریمی، ۱۳۸۵: ۱۶۰). یعنی ما باید دانش‌آموز را تشنه یادگیری کنیم؛ زیرا با این کار خود او به دنبال یادگیری خواهد رفت.

به این نکته باید توجه داشت که "هرچند انگیزه در امر آموزش نقش مهمی دارد، این گونه نیست که بدون انگیزه نتوان در فرد یادگیری ایجاد کرد" (گانیه، ۱۳۶۸: ۴۱۱).

"در این زمینه آزوبل می‌نویسد: بین انگیزش و یادگیری رابطه دوسویه است، نه یک سویه؛ لزومی ندارد که فعالیت‌های یادگیری را به تعویق اندازیم تا اینکه علائق و انگیزه‌ها رشد یابند. اغلب بهترین راه برای آموزش به دانش‌آموز بدون انگیزش این است که، حالت انگیزشی او به طور موقت نادیده گرفته شود و تا آنجا که ممکن است، به طور مؤثر به او آموزش داده شود" (گانیه، ۱۳۶۸: ۴۱۱).

در مورد انگیزش با توجه به اهمیت آن در ساختار ذهنی انسان و همچنین وضعیت درسی دانش‌آموزان پژوهش‌های گوناگونی نگاشته شده است که به اختصار به چند یک از آن‌ها اشاره شده است.

صیدی و همکارانش (۱۳۹۴) در تحقیقی با عنوان روش‌های ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان به این نتیجه رسیدند که موقعیت و شرایط محیط آموزشی از جمله عواملی است که با انگیزش دانش‌آموزان ارتباط نزدیک دارد. معلم مهم‌ترین نقش را در آموزشگاه ایفا می‌کند و چگونگی عملکرد دانش‌آموز به رفتار معلم بستگی دارد. برای معلم این خیزش دانش‌آموز به این سبب که هم در حکم هدف و هم به منزله وسیله پیشرفت‌های بعدی در سایر زمینه‌های تربیتی است اهمیت زیادی دارد.

در پژوهشی که توسط قاضوی و همکارانش (۱۳۹۵) با این عنوان: بررسی تأثیر انگیزش بر دانش‌آموزان مقطع ابتدایی، به این باور رسیدند که شناسایی مفهوم انگیزش و آگاهی از انگیزه‌های مختلف و تأثیر آنها بر فرایند یادگیری دانش‌آموزان به معلم کمک می‌کند تا در طرح و اجرای برنامه‌های آموزشی خود روش‌های بهتری به کار گیرد.

توده رنجبر، عراقی (۱۳۹۷) در پژوهش خود با نام بررسی عوامل مؤثر در افت تحصیلی دانش‌آموزان و نقش انگیزش در پیشرفت تحصیلی به این نتیجه رسیده‌اند که برای کاهش افت تحصیلی می‌توان از تغییر و نوآوری آموزش در عرصه تعلیم و تربیت بهره برد و مشارکت اولیاء را در امر آموزش بیشتر کرد.

کاوه (۱۳۸۹) در کاری با عنوان انگیزش و یادگیری به این حقیقت دست پیدا کرد که در تعلیم و تربیت انگیزش و پیشرفت اهمیت برجسته‌ای دارد، این اغلب با رفتار بالفعل و فراگیران در نیل به اهداف همبستگی دارد. رفتار و عملکرد دانش‌آموزان در تحصیل بر حسب سطح انگیزش پیشرفت آنان متفاوت است. انگیزش عامل بسیار مهم و اغلب مهم‌ترین شرط یادگیری است و اهمیت آن اغلب از هوش کلی نیز بیشتر است.

با توجه به اهمیت بحث انگیزش در یادگیری در این مقاله می‌کوشیم با تعریف آن، به برخی از راهکارهای ایجاد انگیزه در یادگیری مبتنی بر این نظریه‌ها اشاره کنیم و به اجرای عملی آنها بپردازیم.

همچنین امید است این پژوهش بتواند حلال مشکلات سایر دانش‌آموزانی باشد که به نحوی دچار عدم انگیزه تحصیلی شده‌اند.

روش شناسی

هدف این پژوهش بررسی روش‌های ارتقاء سطح انگیزش دانش آموزان و ارائه راهکارهای عملی برای این کار می‌باشد. روش استفاده شده در این تحقیق مطالعه موردی می‌باشد. جمع آوری اطلاعات از طریق مشاهده و مصاحبه باز با عوامل در ارتباط با دانش آموز فراهم شد. برای تحلیل و تفسیر مصاحبه‌های اولیه از روش کدگذاری انتخابی و در مصاحبه ثانویه از روش اعتبار سنجی استفاده شده است. روایی پژوهش توسط اساتید و پایایی آن توسط بازنگری اطلاعات توسط پژوهشگر تایید شده است. مطالعه‌ی مورد نظر بر روی دانش آموزی انجام گرفته است.

توصیف وضعیت موجود و بیان مسئله.

در طول جریان کارورزی به دانش آموزی که اکثرا اوقات به مدرسه نمی‌آمد و در صورت آمدن به مدرسه به بازیگوشی و بازی کردن با اسباب بازی خود می پرداخت توجه شد. توجه او به حرف‌های معلم و درس‌ها به شدت کم بود و همین امر باعث شده بود او در درس‌ها به طور کامل موفق نباشد.

جمع آوری اطلاعات (شواهد)

برای بررسی و جمع آوری کردن اطلاعات و شواهد از موضوع پیش آمده از روش مصاحبه استفاده شد. افرادی را که با آنها مصاحبه انجام گرفت؛ معاون مدرسه، مادر وی، و همچنین پدر او بود.

مصاحبه با معاون مدرسه

ابتدا قبل از شروع کردن بحث کمی از واحد اقدام پژوهی برای ایشان صحبت شد و بحث به دانش آموز مورد نظر کشده شد. بیان شد که مدتی است رفتارهای دانش آموزی را زیر نظر گرفته و رفتارهای او اندکی عجیب بنظر می‌رسند. آیا این دانش آموز مشکلی دارد؟ ایشان گفتند: متاسفانه بله. سپس از او پرسیده شد که این دانش آموز چه مشکلی دارد؟ ایشان سر بسته چیزهایی را تعریف کردند اما نه کامل ولی کافی بود تا از دانش آموز مورد تحقیق اطلاعاتی بدست آید. ناظم گفتند گویا پدر او سرمایه‌ای را که برای خرید ماشین از دوستش، به او می‌دهد را ازدست می‌دهد و دیگر ازدوستش خبری نمی‌شود و پدر وی به مرور عصبی می‌شود و اختلافاتی در خانواده آنها بوجود می‌آید. از ایشان خواسته شد که شماره مادر دانش آموز را بدهند که با مادر دانش آموز تماس حاصل شود.

مصاحبه با مادر دانش آموز

با ایشان تماس گرفته شد، بعد از معرفی و سلام و احوالپرسی، درباره وضعیت کلی پسرانشان از ایشان سوال شد. گفتند که ماه‌ها می‌شود فرزندش را ندیده و از او خبری ندارد، شروع به تعریف و یا شاید هم درد دل کردند. که وقتی از دوست پدر فرزندش دیگر خبری نمی‌شود، و پس از پیگیری‌های بی‌نتیجه اختلافات آنها شروع می‌شود.

می‌توان گفت تمام مشکلات دانش آموز مورد نظر با توجه به مطالبی که شنیده شد از رفتن سرمایه پدرش شروع شده بود؛ چراکه این مشکل دقیقا قبل از شروع مدرسه او بود. مادر او فوق دیپلم کامپیوتر و خانه دار بود. ایشان تحصیل کرده بودند. نگرانی و طرز برخورد مادر او نشان می‌داد که چندان به وضع تحصیلی فرزندش بی‌اهمیت هم نیست، تا اینکه مادر وی تصمیم به متارکه جدی می‌گیرد. نه او و نه پدر دانش آموز فرزندشان را قبول نمی‌کنند؛ و اینگونه بود که فرزندشان برای مدتی را کنار مادر بزرگش زندگی می‌کند.

طبق گفته مادر ایشان تنبلی فرزندشان برای به مدرسه آمدن از رفتار پدرش نشأت می‌گیرد زیرا که پدر او در هنگام صبح خواب بود و دانش آموز را برای به مدرسه آمدن بیدار نمی‌کرد و حتی تمایلی نداشت که فرزندش به مدرسه برود. دانش آموز نیز به این سبک از زندگی عادت کرده بود و در مواقعی که مادرش او را برای مدرسه آمدن بیدار می‌کرد، با اجبار و اکراه بود.

مادر او اظهار داشت: پدر دانش آموز مورد نظر راننده ماشین سنگین است. سرکار بردن دانش آموز توسط پدرش در روزهایی که بقیه دوستان او در مدرسه بودند به تحویلش لطمه بزرگی زد؛ چراکه او در خیال خودش از ماشین‌های کوچکی رنگی بزرگ و غول پیکر سیر می‌کرد تا یاد گرفتن الفبایش، «روای راننده شدن».

مصاحبه با پدر دانش آموز

با پدر دانش آموز تماس حاصل شد و بعد از معرفی کردن و سلام و احوال پرسی با ایشان درباره مشکل پسرشان صحبت شد و به ایشان گوش زد شد که مشکل فرزندشان جدی است. برخلاف شنیده‌های از مصاحبه پیشین ایشان فردی کاملا آرام و خونسرد بودند و از این امر که مشکل فرزندشان برای نویسندگان جدی است و در صدد برآمدن آن هستند بسیار استقبال کردند. همچنین ایشان اذعان داشتند که مشکلات فرزندش بیشتر به همسرش بر می‌گردد و برای حل مشکل باید بیشتر با مادر دانش آموز گفت و گو کرد. او در گفت و گوهای خود به نکته‌ایی

اشاره کرد که بسیار تامل برانگیز بود آنکه مادر دانش آموز موقع انجام تکالیف و در صورت اشتباه، فرزندش را تنبیه می‌کند و با دلسردی فرزندش از تکالیف شده است.

برای رفع مشکلات و ابهامات در آنها به تجزیه و تحلیل آنها پرداخته که درک درستی را از آنها استخراج شود.

تجزیه و تحلیل اطلاعات

در تفسیر این مصاحبه‌ها از کد گذاری استفاده شده است.

- وی دانش آموزیست که از لحاظ درسی در سطحی ضعیف قرار دارد او به ورزش و نقاشی علاقه‌مند است.(۱)
 - در فعالیت های گروهی و کلاسی بسیار نا آرام است و نمی‌تواند مشارکت و همکاری خوبی در انجام فعالیتهای کلاسی داشته باشد(۲)
 - در کلاس درس رفتارهای معلمش را تقلید میکند مثلا ادای حرف زدن معلم را در می‌آورد بدون اینکه متوجه شود که این رفتار او باعث رنجش خاطر معلمش می‌شود.(۳)
 - بعضی از رفتارهایش غیر قابل تحمل است و واقعا گاهی مهار آن از کنترل معلمش خارج است.(۴)
 - عادت مسخره کردن افراد را از پدرش در خانه یاد گرفته است.(۵)
 - از نظر شرایط خانوادگی متوسط است اما در خانواده بحث‌ها و کشمکش‌های زیادی را دیده است.(۶)
 - بیشتر مشکل دانش آموز به خانواده اش برمی‌گردد.(۷)
 - در خانواده محبت زیادی به او نمی‌شود و اکثر اوقات مادرش را نمی‌بیند.(۸)
 - معلم می‌گوید دانش آموز را به خاطر مشکل خانوادگی اش درک می‌کند.(۹)
- جدول زیر ، کدگذاری انتخابی را نشان می‌دهد که از کدهای باز ۹ گانه که در مصاحبه استخراج شد، در این جدول با توجه به مضمون انتخاب شده است.

جدول ۱. علت‌های کمبود انگیزش در دانش آموز

پیشرفت تحصیلی و تربیتی	تعامل او با دیگران: دانش آموزان و معلمش	حالات و رفتارهای خشک دانش آموز	مسائل خانوادگی
علاقه مندی به شغل رانندگی در آینده	جا ماندن از سایر دوستانش	به انگیزگی و عدم علاقه به مدرسه و تحصیل	اختلافات والدین و رفتارهای پدر دانش آموز
قلمبه و سلمبه حرف زدن	خسته شدن زود هنگام از مدرسه و کلاس	عدم برقراری ارتباط با دوستان	تشدید پر خاشگری و بی انگیزگی بعد از جدایی موقت والدینش

با توجه به جدول شماره ۱ در علل بی انگیزگی دانش آموز چند عامل نقش مهمی دارند که یکی از آنها اختلافات بین والدین وی می‌باشد. جدایی والدین او در بدو ورود او به دبستان و طولانی شدن این جریان سبب تشدید بی‌علاقگی او به تحصیل و بی‌حوصلگی زیاد او شده که این خود بحث جدی است که منجر به این سری رفتارهای او شده است. این رفتار موجب شده که شخص او در فعالیتهای کلاسی ضعیف عمل کند و نتواند تعامل و تعادل خوبی در این فعالیت‌ها داشته باشد. همانطور که ساداتیان می‌گوید: خلق و خو و پیوند عاطفی دو عامل ارثی (طبع و مزاج) و نوع پیوند عاطفی کودک با خانواده مهم ترین عامل تعیین کننده اجتماعی شدن و جلوگیری از گوشه گیری است(ساداتیان، ۱۳۸۹). پژوهش‌های بین‌المللی زیادی بطور بالقوه از مشارکت والدین برای اصلاح پیشرفت‌های علمی و فرآیندهای اجتماعی همه بچه‌ها حمایت می‌کنند(حجت پناه ، امانی و احاراری، ۱۳۹۴).

سازگاری اجتماعی، جریانی است که به وسیله آن روابط میان افراد، گروه‌ها و عناصر فرهنگی در وضع رضایت بخش برقرار باشد. به عبارت دیگر، روابط میان افراد و گروه‌ها به گونه‌ای برقرار شده باشد که رضایت متقابل آنها را فراهم سازد(فرانسیس^۱ و براوان^۲، ۱۹۶۵، به نقل از آذین، موسوی، ۱۳۹۰).

1 Francis

2 Brown

مردم و واقعه‌های محیط زندگی هر فرد تاثیر مهمی بر رشد شخصیت و نگرش اجتماعی وی به جا می‌گذارند. سلامت روانی و نگرش دانش‌آموزان به مناسبات انسانی نشان می‌دهد که مهم‌ترین عامل موثر بر سلامت روانی و نگرش اجتماعی کودکان و نوجوانان، سایر مردم بخصوص والدین هستند (هس مک دیوت، ۱۹۸۹، به نقل از نوروزی، ۱۳۸۲).

انتخاب راه حل‌ها

برای حل مشکلات او تصمیم گرفته شد که راه حل‌های متعددی را انتخاب کرده و اجرا شود که اعتبار این راه حل‌ها قبلاً توسط اساتید مجرب دانشگاهی تایید شده است. همچنین تمامی راه‌حل‌ها منبع علمی دارند.

- جستجو و کشف علاقه‌های وی.

- "صحبت با والدین درباره ایجاد رابطه محبت‌آمیز و تشویق دانش‌آموز به سوی فعالیت‌های اجتماعی سازنده" (شفیع آبادی، ۱۳۷۴: ۹۷). نا‌آشنایی علمی و منطقی با ویژه‌گی‌های دانش‌آموزان در سطوح سنی، از کاستی‌ها و ضعف‌های عمومی مربیان و والدین است. همانگونه که شناخت این ویژه‌گی‌ها برای معلمان ضرورت دارد، والدین نیز نباید به شناخت‌های فردی و سلیقه‌ای خود از فرزندان اکتفا کنند. توقعات نادرست، ناشی‌گری‌ها، آسان‌گیری‌ها و سخت‌گیری‌های نامعقول و دخالت‌های بیجا، عمدتاً از عدم شناخت کافی ناشی می‌شوند. این موضوع فقط منحصر به والدین کم‌سواد و محروم نیست؛ بلکه در بسیاری از والدین که تحصیلات بالا و موقعیت اجتماعی مناسب دارند نیز چنین کاستی‌هایی مشاهده می‌شود. به دلیل ضعف اساسی در نظام راهنمایی و اطلاع‌رسانی، در کنار معضلات فرهنگی و تربیتی زیادی که به وجود می‌آید، مساله ضعف (دانش‌فرزند پروری) نیز در والدین ایرانی دیده می‌شود. خدمت‌بنیادی معلم کمک به والدین در ترمیم این ضعف است (اصلانی، ۱۳۸۳).

- برای رفع بی‌انگیزگی فرزند به درس از قانون «هروقت تو» استفاده کند (خداوردیان، ۱۳۹۶).

- او را تشویق کنید که چالش‌ها را بپذیرد (خداوردیان، ۱۳۹۶). "بردن به گردش، تشویق به سخن گفتن در حضور والدین و بستگان و جرات دادن به او بدین معنی که می‌تواند در برابر جمع سخن بگویند و شرکت دادن در فعالیت‌های هنری و ایفای نقش در نمایشنامه‌ها از جمله اعمالی است که مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان و کودکان را افزایش می‌بخشد و آنان را در مبارزه با گوشه‌گیری یاری می‌دهد" (شفیع آبادی، ۱۳۷۴: ۹۷).

- هدف تعیین کنید به کودکان برای تحقق اهدافش کمک کنید (خداوردیان، ۱۳۹۶). وقتی هدف کودک مشخص شد باید به او کمک کنید که تشخیص دهد آیا هدفش با واقعیت همخوانی دارد یا خیر و اگر چنین بود برای رسیدن به آن، او را تشویق کنید (حسین نژاد، ۱۳۷۹).
- کادو خریدن مادر او و تشویق وی توسط معلمش جلوی هم‌کلاسی‌هایش.

گردآوری اطلاعات (شواهد ۲)

پس از پیدا کردن راه حل‌هایی برای حل مشکل عدم انگیزه دانش‌آموز مذکور و اجرای راه حل‌ها با کمک مادر و معلم او به گردآوری اطلاعات برای فهمیدن اثر بخشی یا عدم اثر بخشی راه حل‌ها پرداخته شد. همانطور که در مرحله اول از مصاحبه دقیق و هدفدار استفاده شده بود در این مرحله نیز از این ابزارها مجدداً کمک گرفته شد و نتایج چنین بود.

مصاحبه با معلم دانش‌آموز

در مرحله اول به سراغ معلم رفته و با ایشان مصاحبه شد. ایشان از موفقیت‌آمیز بودن راه حل ششم یعنی تشویق دانش‌آموز جلوی هم‌کلاسی‌هایش صحبت کردن و بیان داشتند که از وقتی دانش‌آموز مورد بررسی مورد تشویق در مقابل دوستانش قرار گرفته است احساس می‌کنم آرام‌تر از قبل شده است. دیگر آن حس سرکشی در او سرکوب شده است. حتی برای گرفتن جایزه هم که شده به درس‌هایش گوش می‌دهد، اگرچه هنوز کمی بازیگوشی می‌کند. اما زمانبر خواهد بود که با تمام شدن دوره این راه حل‌ها بتواند کاملاً تغییر کند. او توانسته از این طریق خودش را به سایر دانش‌آموزان سازگار سازد، کمتر در کلاس جابجا می‌شود و دوستانش را اذیت نمی‌کند. حتی جالبتر اینکه گاهی او داوطلب می‌شود که به پرسش‌های من پاسخ دهد و این مرا خیلی خوشحال می‌کند. این عوامل باعث شده است کمتر به یاددهی الفبا و جمله‌سازی برای او وقت بگذارم. بنظر او دیگر می‌تواند مثل بقیه باشد.

مصاحبه با مادر دانش‌آموز

در مرحله بعدی به با مادر دانش‌آموز مصاحبه شد و ایشان سوال شد که آیا تغییری در فرزند خود مشاهده کرده است؟ ایشان بیان داشتند که بله. از هنگامی که با او سازگار شده‌ام اگرچه برای خودم مقداری سخت است و باید روی خودم کار کنم و اینکه پدرش دیگر کمتر

در کارهایش دخالت می‌کند و به علایق او توجه می‌کنم او خیلی سازگارتر شده و کمتر لج می‌کند. صبح‌ها گرچه برایش سخت است از خواب بیدار شود و به مدرسه برود اما بعد از ناهار تکالیفش را انجام می‌دهد و کیف خود را مرتب کرده و یک گوشه می‌گذارد. تغذیه هایش را آماده می‌کند. در رفتار او می‌بینم مشتاق است که به مدرسه برود. اما همانطور که شما و معلمش گفته بودید به زمان بیشتری نیاز دارد که بتواند به شرایط ثابت صبح بودن عادت کند و زودتر از خواب بیدار شود او فکر می‌کند اگر به مدرسه نرود دیگر از تشویق خبری نیست. مادر دانش‌آموز بیان داشت از وقتی در خانه برای او از سی‌دی‌های آموزشی استفاده می‌کنم و در کنارش هستم. آرامش را در او احساس می‌کنم.

اعتبار سنجی اجرای راه حل ها

با توجه به اطلاعات ارائه شده و همچنین راه حل‌های اجرایی به عمل آمده، پژوهش و اقدامات موفق بنظر می‌رسید و دانش‌آموز مورد نظر با انگیزه و اعتماد بنفس بیشتری نسبت به قبل در کلاس درس حضور پیدا می‌کند. روابطش با بچه‌ها بهتر شده بود حتی حین درس دادن معلم با تمرکز بیشتری به حرف‌های او گوش می‌داد و فعالیت بیشتری می‌کرد. و اما مهم‌تر از همه نمرات املای وی بود که گواهی محکمی بر موفقیت راه حل‌های اجرایی می‌داد، نمراتش بطور چشمگیری پیشرفت کرده بود. مادر او خیلی از وضعیت اکنون او راضی بودند و درخواست کردند که بیشتر از صاحب نظران درباره فرزندش راه حل گرفته شود. همچنین معلم دانش‌آموز از راه حل‌های ارائه شده استقبال کردند و مشتاق شدند که راه حل‌های بیشتر و تازه‌تری به ایشان ارائه شود و اینکه در مشکل سایر دانش‌آموزان نیز ایشان را همراهی کرد.

آثار راهکارهای پیشنهادی در یک نگاه

- برقراری تعامل در بحث‌های کلاسی
- کاهش پیدا کردن بازی با اسباب بازی در حین تدریس معلم
- ترک تنبلی و بی‌حوصلگی و به زبان آوردن آن در کلاس و انجام به موقع تکالیفش
- کسب مهارت در خواندن و نوشتن در او

نتیجه گیری

نقش خانواده در شکل‌گیری میل و رغبت فرزندشان به مدرسه تاثیر گذار است در خانواده ارتباط بین پدر و مادر اگر پرخاشگرانه باشد کودک به مثابه اینکه خانواده اش الگوی او هستند از آنها تاثیر می‌پذیرد. کم‌رو می‌شود. بی‌حوصله و بی‌رغبت می‌شود. دائم بد اخلاقی می‌کند. کمبود محبت دارد و... این چیزی است که روانشناسان آنرا به اثبات رسانده‌اند (تاثیر محیط بر رفتار فرد).

والدین در ایجاد انگیزه تحصیلی در فرزندان نقش اساسی دارند؛ (هاماچک، ۱۹۷۱) نشان داده است که چگونه رفتار والدین می‌تواند اثر چشمگیری بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان بگذارد. (باتوجه به نتایج فرضی آن برای موفقیت تحصیلی آنان) دانش‌آموزان گزارش تخصصی یاد می‌گیرند که نگرش‌های افراد با نفوذ (والدین و معلمان) نسبت به خود، پیشرفت تحصیلی و توانایی بالقوه آنان را درک کرده و این ارزشیابی را به عنوان حقیقت بپذیرند. نتیجه جالبی که از یک مطالعه در ارتباط با این موضوع توسط کتاوسکی و دیگران (۱۹۶۴) بدست آمده است؛ آنها متوجه نوعی ارتباط نیرومند بین نگرش‌های پیشرفت تحصیلی والدین و رفتار آنها نسبت به دانش‌آموزان خود شدند. ارزش‌های مادر بیشتر با رفتار آنها نسبت به پسران مرتبط بودند تا دختران و در مورد پدران عکس این قضیه صدق می‌کرد. به نظر می‌رسد که نیاز به پیشرفت تحصیلی و انگیزه برای درس خواندن، ریشه کاملاً محکمی در نگرش‌های والدین نسبت به پیشرفت تحصیلی و رفتار آنها نسبت به فرزندان خود در موقعیت‌های پیشرفت تحصیلی دارد.

دانش‌آموزان بی‌شماری که به علت مشکلات فراوان از درس و مدرسه فراری می‌شوند؛ آینده‌ای نامعلوم را در پیش خواهند داشت و معلمان به عنوان پرچمداران پرورش آینده‌سازان در عدم موفقیت و پیشرفت این چنین دانش‌آموزانی سهم فراوانی بر عهده دارند.

پیشنهادات

- متنوع کردن محیط آموزشی با استفاده از وسایل کمک آموزشی مثل فیلم، عکس، ماکت...و.
- دادن تکالیف مرتبط با نیازها و همچنین توانمندی‌های دانش‌آموزان.
- برگزاری جلسات مشاوره یا آشنایی والدین با موضوعات مهم روز آموزشی مثل برگزاری جلسات آشنایی با عدم انگیزه کودک و بی‌رغبتی او به درس و مشق و دادن راه حل به آنها.

منابع و مراجع

- [۱] خداوردیان، لیلا. (۱۳۹۶). روانشناسی اجتماعی. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
- [۲] ساداتیان، سیداصغر. (۱۳۸۹). کمرویی، خجالت، ترسویی، اضطراب، ترس از مدرسه، جسارت، ابراز وجود، ترس از سخنرانی، اضطراب اجتماعی، مهارت های اجتماعی در کودکان نوجوانان و بالغین. تهران: انتشارات ما و شما.
- [۳] شفیق آبادی، عبدالله. (۱۳۷۴). نظریه های راهنمایی و مشاوره حرفه ای. تهران: انتشارات رشد.
- [۴] حسین نژاد، محمد. (۱۳۷۹). مشاوره با کودکان. تهران: انتشارات سپند هنر.
- [۵] حجت پناه، حسین، امانی، زهرا، احراری، عمادالدین. (۱۳۹۴). ارتباط خانه و مدرسه و چگونگی همکاری اولیا با معلمین. سومین همایش ملی مدرسه فردا.
- [۶] آذین، احمد، موسوی، سید محمود. (۱۳۹۰). بررسی نقش عوامل آموزشگاهی بر سازگاری اجتماعی دانش آموزان مقطع متوسطه شهرستان فریدون شهر ۱۳۸۸. مجله جامعه شناسی کاربردی، ۲۲ (۴۱).
- [۷] اصلانی، ابرهیم. (۱۳۸۳). رشد معلم. ۲۲ (۱۸۲)، ص.ص ۲۰ تا ۲۳.
- [۸] نوروزی، وحیده. (۱۳۸۲). تاثیر سبک های رفتاری خانواده بر وضعیت روانی دانش آموزان و بر نگرش آنان به روابط انسانی مدرسه. فصلنامه نوآوری آموزش، ۲ (۶).
- [۹] سیف، علی اکبر. (۱۳۸۳). روان شناسی پرورشی. تهران: آگاه.
- [۱۰] کریمی، یوسف. (۱۳۸۵). روان شناسی تربیتی. تهران: نشر ارسباران.
- [۱۱] گانیه، روبرت. (۱۳۶۸). شرایط یادگیری و نظریه آموزش. ترجمه نجفی زند، تهران: رشد.
- [۱۲] سید جوادین، سید رضا. (۱۳۸۶). مبانی سازمان و مدیریت. چاپ دوم، تهران: انتشارات نگاه دانش.
- [۱۳] استیفن، پی رابینز. (۱۳۷۳). رفتارهای سازمانی. ترجمه علی پارسائیان و محمد اعرابی، چاپ دوم، تهران: نوبهار.